

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»
Директор інституту

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____ О.О. Шеремет

_____ Л.В. Шірінян

«__» _____ 20__ р.

«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: «Фінансування необоротних активів підприємства»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ФІ-4-14

Парфьонова Анастасія Ігорівна

Керівник Еш Світлана Миколаївна
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що в цій
кваліфікаційній роботі немає
запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2020 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

Шірінян Л.В.

« » 20 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Парфьонова Анастасія Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи : Фінансування необоротних активів підприємства

керівник роботи Еш С. М., ст. викл.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від 10 лютого 2020 року № 109-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 02 червня 2020 року

3. Вихідні дані до роботи : при написанні роботи використовувались законодавчі та нормативно-правові акти України, підручники, посібники, монографії, статті, статистичні дані досліджуваного підприємства.

4. Зміст пояснювальної записки :

Розділ 1.Теоретичні основи фінансування необоротних активів підприємства.

Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика та оцінка фінансового стану ТДВ « Яготинський маслозавод».

Розділ 3.Шляхи удосконалення фінансування необоротних активів підприємства.

5. Перелік графічного матеріалу: «Аналіз складу та динаміки активів ТДВ Яготинський маслозавод»; «Аналіз складу та динаміки пасивів ТДВ Яготинський маслозавод»; «Аналіз показників платоспроможності та ліквідності»; «Аналіз показників фінансової стійкості ТДВ Яготинський маслозавод»; «Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ТДВ Яготинський маслозавод». «Аналіз ділової активності підприємства ТДВ Яготинський маслозавод»; «Аналіз показників рентабельності ТДВ Яготинський маслозавод»; «Інформація про основні засоби Яготинського маслозаводу»; «Аналіз технічного стану основних засобів підприємства».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1.	Еш С. М.		
2.	Еш С. М.		
3.	Еш С. М.		

7. Дата видачі завдання: 10 лютого 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	10.02.2020	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 26.04.2020	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 17.05.2020	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 31.05.2020	
5	Оформлення остатнього варіанту роботи: анотація, вступ, література та підпис керівником для проходження попереднього захисту	до 02.06.2020	
6	Підпис готової роботи завідувачем кафедри	до 11.06.2020	

Здобувач

(підпис)

Парфьонова А.І.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Еш С.М.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Парфьонова А.І. «Фінансування необоротних активів підприємства»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Національний університет харчових технологій, Київ, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена виявленню та розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем формування та розвитку необоротних активів підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, завдання дослідження, мета, об'єкт, предмет, методи дослідження, інформаційна база та сформульовано практичне значення роботи.

У першому розділі представлена сутність фінансування необоротних активів підприємства та характеристика їх фінансування.

Другий розділ присвячено аналізу фінансового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» та оцінці його необоротних активів.

У третьому розділі описані шляхи вдосконалення фінансування необоротних активів.

Ключові слова: необоротні активи, фінансування необоротних активів, фінансова діяльність, основні засоби, удосконалення фінансування необоротних активів.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСУВАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність необоротних активів підприємства.....	7
1.2. Характеристика основних складових необоротних активів підприємства.....	11
1.3. Джерела і порядок фінансування необоротних активів підприємства.....	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД».....	19
2.1. Загальна характеристика підприємства.....	19
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	22
2.3. Аналіз необоротних активів підприємства.....	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	42
3.1. Шляхи удосконалення фінансування необоротних активів підприємства.....	42
3.2. Оцінка узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів.....	48
3.3. Управління фінансуванням та оновленням необоротних активів.....	55
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Основою забезпечення ефективності функціонування суб'єктів господарювання є необоротні активи. Від того, яким чином відбувається їх формування на початку діяльності підприємства, як вони використовуються у виробничому процесі, наскільки ефективно відбувається їх використання та відтворення, залежить подальший успіх підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Незважаючи на те, що поняття «необоротні активи» є одним з важливих і часто вживаних в економічній науці і практиці, досі існують складнощі трактування його економічної сутності. Залишається невирішеним ряд питань, які стосуються ефективної діяльності вітчизняних підприємств в частині фінансування відтворення необоротних активів. До таких проблем можна віднести рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, обґрунтування потреби в відтворенні основних засобах, прогнозування потреби в капітальних вкладеннях на їх відтворення, що, в цілому, свідчить про актуальність теми дослідження

Теоретичні та практичні аспекти управління необоротними активами підприємств досліджувалися зарубіжними та вітчизняними вченими-економістами – З.М. Борисенком, Е.А. Івановим, М.І. Геруном, І.І. Лукіновим, М.М. Могильовою, Г.М. Підлісецьким, В.О. Питульком, Т.С. Хачатуровим, М.Ф. Ван Бредом, А. Гленом, А.В. Мертенсом та ін. Названими вченими-економістами зроблено вагомий внесок у визначення сутності основних засобів, методології аналізу їх економічної ефективності, закономірностей формування та фінансування відтворення.

Метою дослідження є визначення основ фінансування необоротних активів підприємства на прикладі ТДВ «Яготинській маслозавод».

Відповідно до основної мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- розглянути сутність фінансування необоротних активів підприємства;
- охарактеризувати основні складові необоротних активів підприємства;

- дослідити джерела і порядок фінансування необоротних активів підприємства;
- надати загальну характеристику підприємства;
- провести аналіз фінансового стану підприємства;
- провести аналіз необоротних активів підприємства;
- розробити шляхи удосконалення фінансування необоротних активів підприємства;
- оцінити узагальнюючі показники ефективності використання основних засобів;
- дослідити управління фінансуванням та оновленням необоротних активів.

Об'єктом дослідження є фінансування необоротних активів на прикладі підприємства ТДВ «Яготинській маслозавод».

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних і прикладних аспектів формування та забезпечення фінансування необоротних активів підприємства.

Методи дослідження базуються на загальнонаукових та емпіричних прийомах економічної науки. Зокрема, за допомогою методів теоретичного пізнання було розкрито сутність фінансування необоротних активів підприємства та методики його оцінки; за допомогою методів економічного аналізу було здійснено аналіз фінансового стану підприємства та оцінку фінансування необоротних активів; для узагальнення та формулювання висновків використано діалектичний та абстрактно-логічний методи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, підручники, посібники, монографії, статті, статистичні дані досліджуваного підприємства.

Практичне значення роботи. Результати дослідження рекомендовано використати для підвищення результатів фінансування необоротних активів підприємства ТДВ «Яготинській маслозавод», а також при написанні тез і статей.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСУВАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність необоротних активів підприємства

Необоротні активи – це майнові цінності, які багаторазово беруть участь в процесі господарської діяльності підприємства. Зазвичай, до них належать засоби тривалістю використання більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). До необоротних господарських засобів підприємства належать: основні засоби, капітальні інвестиції, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи [7, с. 62].

Необоротні активи також називають довгостроковими активами. Вони капіталізуються, а не витрачаються, тобто компанія розподіляє вартість активу протягом кількості років, протягом яких цей актив буде використовуватися, замість того, щоб розподіляти всю вартість на той звітний рік, в якому придбаний актив.

Сформовані на початку господарської діяльності підприємства необоротні активи потребують постійного управління ними. Метою управління необоротними активами є визначення форм і методів фінансового управління необоротними активами підприємства в процесі здійснення різних фінансових операцій та оптимального їх розміру. Основними завданнями управління необоротними активами є:

- визначення можливих форм оновлення основних виробничих засобів на простій та розширеній основі;
- визначення потреби в необоротних активах для збільшення обсягів виробництва;

- забезпечення ефективного використання раніше сформованих та нововведених основних засобів та нематеріальних активів;
- формування необхідних фінансових ресурсів для відтворення необоротних активів та оптимізація їх структури.

З позиції фінансового менеджменту необоротні активи класифікуються за такими ознаками [19, с. 124].

За функціональними видами необоротні активи поділяються на:

- основні засоби, які беруть участь у виробничому процесі строком більше одного календарного року;
- нематеріальні активи, які не мають матеріальної основи і забезпечують основні види діяльності підприємства;
- незавершене будівництво, яке вимірюється обсягом виконаних робіт на будівництво і обсягом монтажу окремих об'єктів основних засобів;
- обладнання, придбане підприємством і призначене до монтажу;
- довгострокові фінансові інвестиції, які являють собою цінні папери зі строком використання більше одного року.

За характером обслуговування окремих видів діяльності підприємства необоротні активи поділяються на:

- необоротні активи, які обслуговують операційну діяльність (основні засоби, які безпосередньо беруть участь у процесі виробництва продукції);

- необоротні активи, які обслуговують інвестиційну діяльність (незавершене будівництво; обладнання, призначене до монтажу, довгострокові фінансові інвестиції); невиробничі необоротні активи (об'єкти соціальної інфраструктури).

За характером володіння можна виділити такі групи активів:

- власні необоротні активи (довгострокові активи, які належать підприємству на правах власності і відображаються в складі його балансу);
- орендовані необоротні активи (довгострокові активи, які використовуються підприємством відповідно до договору оренди).

За формами застави забезпечення кредиту необоротні активи поділяються на: нерухомі необоротні активи (будівлі, споруди, передавальні пристрої"); рухомі необоротні активи (машини, обладнання, транспортні засоби, довгострокові фінансові інструменти).

Переважна частина необоротних активів функціонує в процесі операційної діяльності. Необоротні операційні активи в процесі виробництва проходять такі основні стадії [3].

На першій стадії придбання підприємством необоротні активи в процесі використання переносять частину своєї вартості на готову продукцію шляхом нарахування амортизаційних відрахувань.

На другій стадії в процесі реалізації продукції накопичується сума амортизаційних відрахувань.

На третій стадії накопичена сума амортизації спрямовується на відтворення й оновлення основних засобів.

Необоротні активи постійно знаходяться в русі, як результат їх використання є виготовлена продукція. Частина вартості необоротних активів, через амортизаційні відрахування, переходить на продукцію. Таким чином, необоротні активи перебувають в процесі обороту капіталу підприємств. За своїм економічним змістом і призначенням вони відносяться до господарських засобів підприємства, які змінюються під впливом

діяльності людини в напрямку отримання продукції, або додаткових біологічних активів. Відповідно, в процесі господарського обороту, необоротні активи використовуються як ресурсний потенціал для створення продукції, де частина їх вартості переходить на новостворену продукцію у вигляді амортизаційних відрахувань. Отриманий прибуток від реалізації продукції підлягає розподілу, а частина коштів направляється на відтворення необоротних засобів. Таким чином відбувається процес обороту капіталу, в якому необоротним активам відведена особлива роль у процесі господарської діяльності підприємств [14, с. 432].

Отже, визначення «необоротні активи» є не досить коректним стосовно тих об'єктів, які він об'єднує. Застаріла, енерго- та матеріаломістка технологія, а також зношені виробничі потужності обумовлюють низьку конкурентоспроможність вітчизняної продукції як на внутрішніх, так і на зовнішніх ринках. Зношені основні засоби не дають змоги підприємствам конкурувати зі світовими лідерами, особливо це стосується підприємств у сільськогосподарському виробництві, хімічній, енергетичній та інших галузях народного господарства. Зношення основних засобів у цих галузях давно перевищило нормативне значення, що є причиною їх низької продуктивності праці. Отже, необоротні активи підприємств потребують ефективної та виваженої політики управління.

Метою управління необоротними активами є визначення форм і методів фінансового управління ними в процесі здійснення різних фінансових операцій. Основними завданнями управління необоротними активами є:

- визначення можливих форм оновлення основних виробничих засобів на простій та розширеній основі;
- визначення потреби в необоротних активах для збільшення обсягів виробництва;
- забезпечення ефективного використання раніше сформованих та нововведених основних засобів та нематеріальних активів;

- формування необхідних фінансових ресурсів для відтворення необоротних активів та оптимізація їх структури.

Політика управління необоротними активами являє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає в забезпеченні своєчасного їхнього відновлення і високої ефективності використання. Ефективне управління необоротними активами на підприємстві, окрім підвищення конкурентоспроможності, дає змогу створити потужну основу для діяльності підприємства та умови для ефективного його розвитку в майбутньому.

Підвищення ефективності управління необоротними активами підприємств має здійснюватися на постійній та систематичній основі за рахунок впровадження системи моніторингу, основне призначення якої полягає в вивченні, узгодженні та корегуванні поточних потреб щодо необхідності реалізації процесу їх формування та відтворення, а також фінансових можливостей підприємства щодо його забезпечення на основі чітко розробленого інструментарію прийняття управлінських рішень [19, с.385].

1.2. Характеристика основних складових необоротних активів підприємства

Необоротні активи – це основні засоби, які служать компанії більше року і здатні приносити їй доходи. Також до цієї статті відносяться різні позики і кредити, видані сторонніми компаніями. Фінансові зобов'язання дозволяють отримати не тільки дохід, а й збільшити фінансове благополуччя компанії за рахунок підвищення виробничої потужності [3].

Інші необоротні активи включають в себе витрати підприємця, пов'язані з організацією бізнесу. Одним із прикладів даної статті витрат є витрати на підготовку документів, переданих ФНС для реєстрації компанії. Як правило, даний вид витрат вноситься до статутного фонду компанії.

Важливо звернути увагу, що деякі фонди з даної категорії не відображаються в балансі. До таких фондів можна віднести авторські права і ділову репутацію компанії.

Інші необоротні активи в балансі – це виробничі витрати. Важливо звернути увагу на те, що дані витрати повинні відповідати ряду жорстких критеріїв – їх термін обігу повинен становити більше одного року. Матеріальні та необоротні активи утворюють основний фонд компанії. До даної групи належать нерухомість, яка перебуває у власності компанії, а також земельні ділянки. До даної статті можна зарахувати виробничу техніку, транспортні засоби, меблі, інвентар та інші матеріальні цінності, які використовуються більше одного року. Також в категорію основних засобів компанії входять майнові цінності компанії, передані в довгострокову оренду. Важливо звернути увагу на те, що до даної категорії відносяться лише ті об'єкти, що мають певну вартість. Крім цього, їх вартість повинна бути не менше десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Також є категорія «малоцінного» майна. Подібні активи враховуються в рядку балансу як оборотний фонд, який має вигляд матеріального запасу. Також слід окремо згадати про те, що при розрахунку вартості земельних ділянок враховується ціна згідно кадастру або укладеним договором на їх покупку. Розрахунок вартості будівель і будівельних споруд ґрунтується на вартості будівельних робіт або ціни придбання даних об'єктів.

Нематеріальні необоротні активи – це активи, вартість яких складно визначити. На цьому розділі балансу слід зупинитися більш докладно, через ширини даної групи. До даної рядку можна зарахувати [3]:

1. право на використання земельної ділянки;
2. ліцензію на випуск певного типу продукції або надання послуг;
3. програмне забезпечення (у тому випадку, якщо програмне
4. забезпечення розроблене стороннім фахівцем, слід враховувати вартість придбання програмного забезпечення);
5. товарні знаки та інші патенти.

Також слід сказати про те, що витрати, пов'язані з проведенням наукових досліджень, підготовкою кадрів і створенням виробничих зразків – не належать до даної категорії. Дані витрати повинні бути включені в звітність за той часовий відрізок, протягом якого були понесені витрати компанією. Важливо звернути увагу на те, що процес постановки на облік подібних витрат має безліч тонкощів і нюансів. Досить часто контролюючі органи задають питання, присвячені ціною куплених товарних знаків і патентів.

До складу активів, що відносяться до необоротних, включаються активи, які тривалий час використовуються в діяльності господарюючого суб'єкта. Патенти мають чітко встановлений термін дії, протягом якого здійснюється його захист. Як правило, даний термін прирівнюється до двадцяти років. Вартість патенту прямо пропорційна її віку. Це означає, що патенти, зареєстровані більше десяти років тому, мають невисоку вартість в порівнянні з новими. На вартість патенту також впливає рівень його популярності. Найчастіше ця обставина спостерігається у фармацевтичній сфері.

Окремо слід виділити охоронювані об'єкти інтелектуальної власності – ноу-хау. Ноу-хау або секрет виробництва має безмежний термін дії і часто стає об'єктом промислового шпигунства. Як показує практика, ноу-хау значно надійніше патенту, завдяки важкого процесу відтворення подібної продукції.

До необоротних активів належать основні засоби, інвестиційна нерухомість, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, капітальні інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи (з відображенням зносу (амортизації) необоротних активів).

Основні засоби призначено для обліку і узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів.

Інвестиційна нерухомість – це власні або орендовані на умовах фінансової оренди земельної ділянки, будівлі, споруди, які розташовуються на землі, утримувані з метою отримання орендних платежів та/або збільшення власного капіталу, а не для виробництва та постачання продукції, товарів, надання послуг, адміністративної мети або продажу в процесі звичайної діяльності [10].

Інші необоротні матеріальні активи – це придбані, створені, безоплатно отримані, інші необоротні матеріальні активи (бібліотечні фонди, малоцінні необоротні матеріальні активи, тимчасові (нетитульні) споруди, природні ресурси, інвентарна тара, предмети прокату, інші необоротні матеріальні активи [3].

Нематеріальні активи – це немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані (відокремлені від підприємства) та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, адміністративних потреб чи надання в оренду іншим особам.

До нематеріальних активів відносяться:

- права користування природними ресурсами;
- права користування майном;
- права на знаки для товарів і послуг;
- права на об'єкти промислової власності;
- авторські та суміжні з ними права;
- знос (амортизація) необоротних активів.

Довгострокові фінансові інвестиції – це вкладення у цінні папери інших підприємств, облігації державних та місцевих позик, статутний капітал інших підприємств, створених на території країни та за кордоном, тощо.

Капітальні інвестиції – це вкладення на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів:

- капітальне будівництво;

- придбання (виготовлення) основних засобів;
- придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів;
- придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів;
- закладка та вирощування біологічних насаджень.

Довгострокові біологічні активи – призначено для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансової оренди довгострокових біологічних активів, які здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи протягом періоду, що перевищує 12 місяців (або операційний цикл, якщо він більше 12 місяців).

До довгострокових біологічних активів відносяться:

- рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю; за первісною вартістю;
- активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю; за первісною вартістю;
- аналогічно незрілі біологічні активи

Відстрочені податкові активи – це суми податків на прибуток, що підлягають відшкодуванню в наступних звітних періодах внаслідок:

- тимчасової різниці між балансовою вартістю активів або зобов'язань та оцінкою цих активів або зобов'язань, яка використовується з метою оподаткування;
- перенесення податкових збитків, не використаних для зменшення податку на прибуток у звітному періоді.

Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи – призначено для обліку дебіторської заборгованості фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після 12-ти місяців з дати Балансу.

Гудвіл – це інформація про гудвіл і негативний гудвіл, що виникають при придбанні відповідно до П(С)БО 12 «Об'єднання підприємств» [7, с. 234].

1.3. Джерела і порядок фінансування необоротних активів підприємства

Головною проблемою останніх років у галузі реального інвестування як на макро-, так і на мікрорівні є дефіцит інвестиційних ресурсів. З цієї причини виявлення джерел фінансування інвестицій, їхня класифікація мають не тільки теоретичний інтерес, але й неабияку практичну значимість.

В економічній літературі найчастіше зустрічається таке визначення інвестиційних ресурсів: «кошти й інші активи, що залучені для здійснення вкладень в об'єкти інвестування». Таким чином, інвестиційні ресурси можуть залучатися в інших альтернативних формах, крім грошової [20]:

- природні ресурси (земля, водні ресурси, корисні копалини й ін.);
- трудові ресурси (робоча сила працездатного віку);
- матеріально-технічні ресурси (основні виробничі фонди й оборотний капітал).

Як правило, на інвестиційні ресурси, що залучені в альтернативних формах, припадає невелика частка, найбільша ж їхня частина мобілізується саме в грошовій формі.

Існує потреба у створенні розгорнутої класифікації, яка буде спрямована на потреби формування політики фінансування необоротних активів підприємств. Для цього будемо виходити з такого:

- при класифікації за відношенням власності на джерела фінансування виділяти такі групи: власні, позичені, залучені. Такий вибір заснований на тому, що, по-перше, виділення трьох груп замість двох, як виділяють деякі вчені, дозволяє більш точно визначити походження цих джерел, а саме умови доступу підприємств до таких джерел; по-друге, лексичні особливості наведених назв класифікаційних груп більш відповідають їхній сутності;
- при класифікації джерел фінансування за об'єктами фінансування пропонується, виходячи із предмета дослідження, виділяти дві групи:

джерела, спрямовані на фінансування основних засобів, та джерела, спрямовані на фінансування нематеріальних активів;

- при класифікації джерел фінансування за цілями фінансування вважаємо за доцільне виділяти такі групи: нове будівництво, розширення діяльності, реконструкція, технічне переозброєння, що відповідає особливостям необоротних активів;
- доповнити існуючу систему класифікації додатковою ознакою за вартістю залучення джерел фінансування, згідно з якою виділяти джерела з низькою, середньою та високою вартістю [21].

Визначені для фінансування джерела потребують певного способу залучення, що здійснюється через відповідні методи фінансування. У свою чергу, виходячи з розмежування методів та форм фінансування інвестицій в основний капітал, підприємствам доцільно під час вибору способу залучення фінансування виділяти два етапи:

- визначення можливості здійснення фінансування шляхом використання того чи іншого методу;
- відбір форм фінансування в межах обраного методу фінансування.

Перший етап пов'язаний з тим, що не кожне підприємство зможе використовувати в практиці своєї діяльності всі існуючі методи фінансування через вплив тих чи інших внутрішніх або зовнішніх чинників. Перша група чинників пов'язана із діяльністю самого підприємства, і вони є внутрішніми. До таких чинників належить:

- форма власності. Підприємства державної форми власності мають
- більше можливостей доступу для отримання державного фінансування, що неможливо для підприємств інших форм власності;
- організаційно-правова форма підприємства. Підприємства, організовані як акціонерні товариства, відкривають доступ до такого методу фінансування, як акціонування;
- прибутковість діяльності також впливатиме на можливість отримання фінансування за рахунок різних методів фінансування;

- стадія життєвого циклу підприємства. Підприємство, яке знаходиться на початковій стадії життєвого циклу, матиме менше можливостей застосування різних методів фінансування;
- об'єкт фінансування. Цей чинник пов'язаний із існуванням такого методу фінансування як лізинг, який дозволяє підприємству залучити замість грошових коштів безпосередньо необхідні матеріальні об'єкти (основні фонди).

Друга група чинників не залежить від діяльності підприємства і пов'язана із зовнішнім середовищем: правові обмеження, загальноекономічна ситуація в країні, розвиток кредитно-фінансової системи у державі та ін. Таким чином, на вибір методу фінансування підприємств у сучасних умовах впливають не лише їхні внутрішні особливості, а й чинники, які знаходяться поза сферою їх управління, такі як загальноекономічна ситуація в державі, кредитно-фінансова система держави, законотворчі процеси та ін. Другий етап полягає у виборі форм фінансування в межах обраного методу фінансування. Існування великої кількості різних форм фінансування в межах одного методу пов'язано із різними умовами залучення кожної з них. Саме у відборі найвигідніших для підприємства умов залучення кожної з форм фінансування полягає сутність другої стадії. При цьому важливою умовою проведення ефективного аналізу різних форм фінансування є належна інформаційна база щодо максимально можливого обсягу пропозицій фінансування на ринку [21].

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

2.1. Загальна характеристика підприємства

ТДВ «Яготинський маслозавод» є одним з найбільших виробників молочної продукції. На даний момент тут працює понад 900 людей.

Нині ТДВ «Яготинський маслозавод» виробляє 36 видів молочних продуктів такі як: масло, молоко, вершки, кефір, термостатичні молочні продукти, ряжанку, м'які та кисломолочні сири, йогурти; ноу-хау компанії – це питна закваска з різноманітними наповнювачами та без них, також свіжа новинка : кисломолочний продукт Геролакт, какао на молоці, велике незбиране молоко та кефір [13].

ТДВ «Яготинський маслозавод» був введений в експлуатацію в червні 1956 року, та став одним з найбільших молочних заводів у регіоні. У 1960-х роках завод був реконструйований, оснащений новим обладнанням та почав працювати на природному газі, що дозволило збільшити його переробну потужність до 100 тонн на добу.

Загалом, за радянських часів маслозавод був одним із найбільших підприємств на території України. Після здобуття незалежності України, державне підприємство було реорганізоване у відкрите акціонерне товариство.

У 2006 році завод увійшов до складу Молочного альянсу. Економічна криза, що розпочалася у 2008 році, погіршила ситуацію на підприємстві. Підприємство у 2008 році заробило 1,3 мільйона гривень, але згодом ситуація покращилась. 2009 рік закінчився чистим прибутком у 9 мільйонів гривень. Завод завершив 2012 рік із чистим прибутком 33,2 мільйона гривень, а в 2013

році – з чистим прибутком 19,3 мільйонів гривень. Завод закінчив 2015 рік із чистим прибутком 60,745 мільйонів гривень. Завод закінчив 2016 рік із чистим прибутком 129 мільйонів гривень. У 2019 році завод став одним з найбільших виробників та експортерів масла в країні [18].

Вже багато років головною візитівкою заводу є вершкове масло ТМ Яготинське, яке, за 60-річну історію здобуло багато нагород, високий престиж та любов українців. Гордість компанії – унікальний кисломолочний продукт – Яготинська закваска, яка містить спеціально підібрані корисні молочнокислі бактерії, які надають продукції м'який, приємний смак та особливі переваги. Створивши нову категорію продукції на українському молочному ринку, Яготинський маслозавод був одним із перших, хто почав випускати готові до вживання закваски. Про стрімкий розвиток категорії заквасок свідчить стабільний ріст виробництва та реалізації цієї продукції на підприємстві (від 300 до 30 000 літрів на день за десять років існування закваски) [18].

Таблиця 2.1

Інформація про обсяги виробництва та реалізації основних видів продукції за 2018 рік ТДВ «Яготинський маслозавод»

[складено за джерелом 18]

1	Основний вид продукції	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
		у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (фізична одиниця виміру)	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї виробленої продукції
2	Молоко питне	48 433	768864	54,9	48833	778339	49,8
3	Кисломолочна продукція	25708	551216	29,1	26075	556932	26,6
4	Сирно-творожна продукція	7866	329687	8,9	7919	334024	8,1

У таблиці 2.1 наведено інформацію про обсяги виробництва. Показники обсягу виробництва відображають інформацію про кількість продукції, що була вироблена на підприємстві. В таблиці наведені вартісні, кількісні та відсоткові вимірники.

У таблиці 2.2 наведено інформацію про собівартість реалізованої продукції. Собівартість реалізованої продукції – це витрати підприємства, які виражаються в грошовій формі, на виробництво і збут.

Таблиця 2.2

Собівартість реалізованої продукції за 2018 рік

ТДВ «Яготинський маслозавод»

Інформація про собівартість реалізованої продукції за 2018 рік		
	Склад витрат	Відсоток від загальної собівартості
1	Сировина	70.20
2	Транспортно-заготівельні витрати	13.50

Виробництво нової продукції під торговою маркою «Яготинське», наприклад: сир «Домашній кисломолочний», термостатичні продукти (кисле молоко, згущене молоко, сметана з печі), Героланкт та какао, стало можливим завдяки встановленню нового обладнання. Реконструкція виробничої лінії із введенням в дію 17 резервуарів загальним об'ємом 92 м³ для виробництва різних видів ферментованих молочних продуктів на молочному заводі, дві установки для пастеризації та охолодження, заправні машини та бродильні ємності з виробничою потужністю 10000 та 5000 літрів на годину. Нове обладнання працює в автоматичному та напівавтоматичному режимах, а також забезпечує приготування кефіру, кисломолочної продукції, йогуртів, пастеризованого молока та іншої продукції [13]. З метою поліпшення якості продукції на ТДВ «Яготинський маслозавод» встановлено сучасне високотехнологічне обладнання закритого циклу від світових виробників, яке виключає безпосереднє втручання людини в виробничий

процес, починаючи від забору сировини і закінчуючи фасуванням готової продукції. Це гарантує безпеку і якість продукту.

З моменту свого заснування, продукція Яготинського маслозаводу була високо оцінена на національному рівні та отримала багато нагород та дипломів.

2.2. Аналіз фінансового стану підприємства

Фінансовий стан – це письмові записи фінансового стану підприємства. Вони включають стандартні звіти такі як баланс, звіти про прибутки та збитки та звіт про рух грошових коштів. Вони виступають як один із найважливіших компонентів ділової інформації та як основний метод передачі фінансової інформації про підприємство різним органам. У технічному розумінні фінансова звітність – це підсумок фінансового стану суб'єкта господарювання за певний момент часу. Фінансова звітність є результатом спрощення, конденсації та агрегування маси даних, отриманих головним чином із бухгалтерської системи компанії (або від фізичної особи).

Фінансовий аналіз можна визначити як накопичення, перетворення та застосування фінансової інформації з метою оцінки поточного та перспективного фінансового стану підприємства; оцінки можливої та цільової швидкості розвитку підприємства з точки зору фінансового забезпечення; уточнення наявних джерел фінансування та оцінка їх можливостей; прогнозування стану підприємства на товарних та капітальних ринках[17, с. 344].

Оцінка фінансового стану підприємства складається з таких етапів: оцінка майнового стану підприємства та динаміка його зміни; оцінка фінансових результатів діяльності підприємства; оцінка ліквідності та платоспроможності; аналіз ділової активності; аналіз рентабельності.

Проведемо у таблиці 2.3 аналіз складу та динаміки активів і пасивів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016-2018 роки.

Аналіз складу та динаміки активів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016–2018 роки

Показник	2016	2017	2018	Питома вага, %			Абсолютне відхилення		
				2016	2017	2018	2017 /2016	2018/ 2017	2018/ 2016
Необоротні активи	182421	294181	366209	25,9	30,6	30,1	111760	72028	183788
Нематеріальні активи	499	2498	-	0,27	0,8	-	1999	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	364	336	288984	0,19	0,11	-	-28	288648	288620
Основні засоби	175456	216956	288984	96,2	73,7	78,9	41500	72028	113528
первісна вартість	320012	384869	497008	45,5	40,05	40,8	64857	112139	176996
знос	144556	172836	208024	20,5	17,98	17,08	28280	35188	63468
Інші фінансові інвестиції	6102	77225	77225	3,34	26,3	21,1	71123	0	71123
Оборотні активи	521212	666776	851741	74,1	69,4	69,9	145564	184965	330529
Запаси	104155	122105	111350	19,9	18,3	13,1	17950	-10755	7195
Виробничі запаси	56680	51510	70728	54,4	42,2	63,5	-5170	19218	14048
Незавершене виробництво	3885	4279	6042	3,7	3,5	5,4	394	1763	2157
Готова продукція	42338	64448	30856	40,6	52,8	27,7	22110	-33592	-11482
Товари	1252	1868	3724	1,2	1,5	3,3	616	1856	2472
Дебіторська заборгованість	374869	527270	315882	40,8	42,8	37,1	152401	-211388	-58987
Гроші та їх еквіваленти	34704	13430	33175	6,73	2,01	3,9	-21274	19745	-1529
Готівка	396	14	23	0,05	0,001	0,002	-382	9	-373
Витрати майбутніх періодів	419	884	187	0,08	0,13	0,02	465	-697	-232
Інші оборотні активи	7967	3087	1011	1,52	0,46	0,12	-4880	-2076	-6956
Баланс	703633	960957	1217950	100	100	100	257324	256993	514317

Отже, провівши аналіз активів підприємства, ми можемо зробити висновки, що згідно із даними таблиці 2.3 загальний обсяг необоротних активів у 2018 році зріс на 100,7%, порівняно з 2016 роком, тоді як обсяг оборотних активів збільшився на 63,4% у 2018 році, порівняно з 2016 роком.

Загалом постійне збільшення валюти балансу оцінюється позитивно, у 2017 році на 257324 грн , а у 2018 році на 256993 грн , оскільки збільшуються можливості підприємства для виробництва продукції.

Зменшення залишків готової продукції на складах господарства має позитивну динаміку, оскільки зменшується сума витрат на виробництво готової продукції.

Як ми бачимо з даних таблиці, обсяг запасів у 2017 році, порівняно з 2016 збільшився на 17950 тис грн. Але у 2018 році кількість запасів зменшилась, це може негативно вплинути на фінансовий стан підприємства, оскільки скорочується виробництво продукції через простой, зростає чутливість до росту цін на сировинні ресурси, зменшується сума прибутку.

Як відомо, фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від стану грошових коштів, які є наймобільнішою частиною оборотних активів. Сума грошових коштів повинна бути такою, щоб її вистачало для покриття всіх першочергових платежів. Збільшення коштів на рахунках у банку свідчить про зміцнення фінансового стану підприємства і в майбутньому вони будуть використані для розширення виробництва.

На кінець 2017 року частка грошових коштів зменшилась, але у 2018 році знову збільшилась, але цього недостатньо, щоб показник був таким самим, як у 2016 році, це є негативним для діяльності підприємства. Також можемо відмітити, що за 2016-2018 роки зріс такий показник як «Інші фінансові інвестиції» на 71123 тис грн, що має позитивну динаміку для даного підприємства.

Що стосується аналізу дебіторської заборгованості, то тут слід зазначити наступне. Якщо підприємство розширює свою діяльність, то зростає і кількість покупців, вартість й дебіторська заборгованість. З іншого

боку, підприємство може скоротити реалізацію продукції, тоді рахунки дебіторів зменшаться. Отже, зростання дебіторської заборгованості не завжди оцінюється негативно.

У зв'язку з цим необхідно відрізнити нормальну і прострочену заборгованості. Наявність простроченої заборгованості створює певні труднощі, адже підприємство відчуватиме нестачу фінансових ресурсів для придбання виробничих запасів, виплати заробітної плати тощо. Крім того, заморожування коштів призводить до уповільнення капіталу.

Обсяг грошових коштів на підприємстві зменшився у 2017 році, що має негативну тенденцію, та призвело до збільшення ризиків діяльності підприємства. Але у 2018 році цей показник знову збільшився.

З кожним роком на ТДВ «Яготинський маслозавод» зменшується сумарна дебіторська заборгованість. На протязі 3-х аналізованих років цей показник зменшився на 58987 тис. грн, що може свідчити про збільшення обсягу продажів, або про платоспроможність або неспроможність частини покупців розраховуватись вчасно.

В таблиці 2.4 наведено аналіз складу та динаміки пасивів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016–2018 роки.

Таблиця 2.4

Аналіз складу та динаміки пасивів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016–2018 роки (тис. грн)

Показник	2016	2017	2018	Питома вага %			Абсолютне відхилення		
				2016	2017	2018	2017 /2016	2018/ 2017	2018/ 2016
І. Власний капітал	236508	400983	454715	33,61	41,73	37,33	164475	53732	218207
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	226316	397186	450918	32,16	41,33	37,02	170870	53732	224602
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	207018	201670	163493	29,42	20,99	13,42	-5348	-38177	-43525

Продовження таблиці 2.4

Інші довгострокові зобов'язання	207018	201670	163493	29,42	20,99	13,42	-5348	-38177	-43525
Поточні зобов'язання і забезпечення	260107	358304	599742	36,97	37,29	49,24	98197	241438	339635
Короткострокові кредити банків	-	75964	154819	0	7,91	12,71	-	78855	-
Поточна кредиторська заборгованість(усього)	249007	264665	401711	35,39	27,54	32,98	15658	137046	152704
Поточні забезпечення	4969	5976	9567	0,71	0,62	0,79	1007	3591	4598
Інші поточні зобов'язання	6131	20432	42732	0,87	2,13	3,51	14301	22300	36601
Баланс	703633	960957	1217950	100	100	100	257324	256993	514317

Власний капітал підприємства збільшився спочатку на 164475 тис грн у 2017 році, а потім на 53732 тис грн у 2018 році, це свідчить, що зростає рівень фінансової незалежності підприємства, тобто підприємство має можливість залучати позикові кошти на найбільш вигідних умовах.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) впродовж звітних 2016-2018 років збільшувався, що має позитивну тенденцію. Це значення є позитивним для підприємства, адже це позитивно впливає на розвиток організації.

Тенденція зменшення довгострокових зобов'язань є позитивною і свідчить про те, що підприємство має можливість вчасно виконувати свої зобов'язання. Безумовно позитивним є збільшення чистого прибутку, у 2017 році на 68886 тис грн, а у 2018 році на 34892 тис грн.

Негативним є збільшення поточних зобов'язань, поточної кредиторської заборгованості за звітні роки, адже це свідчить про збільшення потреб підприємства у різноманітних додаткових послугах, що може означати що зростає обсяг потреб виробництва.

У таблиці 2.5 представлено аналіз показників платоспроможності.

Таблиця 2.5

**Аналіз показників платоспроможності та ліквідності ТДВ
«Яготинський маслозавод» протягом 2016 – 2018 рр.**

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення			Відхилення від нормативу		
				2017/ 2016	2018/ 2017	2018/ 2016	2016	2017	2018
Коеф. абсолют. ліквідності	0,13	0,04	0,06	-0,09	0,02	-0,07	-0,07	-0,16	-0,14
Коеф. швидкої ліквідності	1,6	1,5	1,23	-0,1	-0,27	-0,37	0,6	0,5	0,23
Коеф. поточної ліквідності	2	1,86	1,42	-1,14	0,56	-0,58	0	0	0
Коеф. співвідн. кредиторської і дебіторської заборгованості	0,79	0,79	0,53	0	-0,26	-0,26	-0,21	-0,21	-0,47

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – співвідношення найбільш ліквідної частини активів і поточних (короткострокових) зобов'язань. Нормативним вважається значення від 0,1 до 0,2. В таблиці видно, що є відхилення від нормативу в сторону зменшення, це означає що компанія не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – показник короткострокової ліквідності компанії, який вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів. Норматив показника знаходиться в межах 0,5-1 і вище. Показник в ТДВ Яготинський маслозавод лежить у межах норми протягом усіх звітних років. Чим вищий показник, тим краще.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань. Нормативним є значення в рамках 1-3, однак

більш бажаним є значення 2-3. За 2016 та 2018 роки показник лежить в межах норми, за 2017 рік він нижче від норми і свідчить про проблемний стан платоспроможності. Взагалі підприємство є платоспроможним. Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості зазвичай оптимальним значенням показника є значення, яке приблизно дорівнює одиниці. Як видно з показників, вони є нижче за нормативне значення це може означати, що підприємство веде неефективну політику комерційного кредитування.

У таблиці 2.6 наведено аналіз показників фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» протягом 2016 – 2018 рр.

Таблиця 2.6

Аналіз показників фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016 – 2018 рр.

Показник	2016	2017	2018	Абсолютне відхилення		
				2017-2016	2018-2017	2018-2016
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,63	0,63	0,51	-0,003	-0,12	-0,12
Коефіцієнт фінансування	0,51	0,71	0,6	0,21	-0,12	0,09
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,66	0,58	0,63	-0,08	0,044	-0,037
Коефіцієнт фінансової залежності	0,66	0,58	0,63	-0,081	0,044	-0,037
Коефіцієнт фінансової автономії	0,34	0,42	0,37	0,08	0,31	0,03
Коефіцієнт фінансового ризику	1,99	1,41	1,7	-0,585	0,288	-0,297

Коефіцієнт фінансової стійкості – показник, який відображає здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Нормативне значення знаходиться в межах 0,7-0,9. Як видно з таблиці 2,6,

показник є нижчим за норму, що свідчить про недостатню фінансову стійкість підприємства.

Показник фінансової стабільності – індикатор фінансової стійкості, який говорить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі.

Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,67-1,5. Показник в межах норми (0,71) був тільки у 2017 році, за інші звітні роки він є нижчим.

Показник фінансової залежності є індикатором фінансової стійкості, який також вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Нормативне значення показника знаходиться в межах 1,67-2,5.

Як свідчать дані таблиці 2.6, показник за звітні роки є значно нижчим за норму і може говорити про неповне використання можливостей компанією.

Показник фінансової автономії – один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості, значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів.

Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4 – 0,6. У 2017 році показник лежить в межах норми, а у 2016 та 2018 роках незначно нижче за норму, більш низьке значення може говорити про високий рівень фінансових ризиків.

Коефіцієнт фінансового ризику є узагальнюючим при аналізі фінансової стійкості підприємства. Рекомендоване значення цього показника ≤ 1 , як ми бачимо, показник є більшим за рекомендоване значення, це свідчить про посилення залежності підприємства від позикових коштів і, відповідно, зниженні його фінансової стійкості.

В таблиці 2.7 розглянемо аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016 – 2018 рр.

**Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості
ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016 – 2018 рр.**

Показник	Методика розрахунку	Роки			Абсолютне відхилення		
		2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017	2018-2016
Власний оборотний капітал (ВОК)	ВОК = ВК-НА	261105	308472	251999	47367	-56473	-9106
Робочий капітал (РК)	РК = ВОК+ДовЗоб	468123	510142	415492	42019	-94650	-52631
Коефіцієнт фінансового левериджу	Довгостр зобов/власні кошти (<0,25)	0,88	0,50	0,36	-0,38	-0,14	-0,52
Надлишок або нестача власних оборотних коштів	$\Delta K_{во} = \text{ВОК} - \text{ЗВ}$	156950	186367	140649	29417	-45718	-16301
Надлишок або нестача робочого капіталу	$\Delta K_{рк} = \text{РК} - \text{ЗВ}$	363968	388037	304142	24069	-83895	-59826

Власний оборотний капітал підприємства відіграє визначальну роль, оскільки забезпечує фінансову стійкість і оперативну самостійність суб'єкта господарювання. У 2017 році цей показник зріс, після чого ми можемо спостерігати його зниження у 2018 році. Нестача власного оборотного капіталу підприємства може призвести до зменшення обсягів виробництва продукції. Робочий капітал протягом звітних років зріс у 2017 році, після чого значно зменшився на 94650 тис грн у 2018 році, що має негативну тенденцію.

Коефіцієнт фінансового левериджу відображає співвідношення довгострокових позикових засобів і власного капіталу підприємства. Протягом звітних років він зменшувався, що безумовно має позитивну динаміку.

Показники «Надлишок або нестача власних оборотних коштів» та «Надлишок або нестача робочого капіталу» у 2016 – 2018 роках збільшилися у 2017 році, потім мали тенденцію зменшення.

В таблиці 2.8 показано аналіз ділової активності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016 – 2018 рр.

Таблиця 2.8

**Аналіз ділової активності підприємства ТДВ «Яготинський
маслозавод» за 2016 – 2018 рр.**

Показник	Норматив- не значення	Роки			Абсолютне відхилення		
		2016	2017	2018	2017- 2016	2018- 2017	2018- 2016
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	8,56	6,75	7,04	-1,81	0,29	-1,52
Період обороту власного капіталу, днів	збільшення	21	27	27	6	0	6
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, оборотів	Збільшення	9,11	9,21	9,83	0,1	0,62	0,72
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	Зменшення	39,5	39,1	36,6	-0,4	-2,5	-2,9
Коефіцієнт оборотності обігових коштів, обороти	Збільшення	2,88	2,82	2,63	-0,06	-0,19	-0,25
Період одного обороту обігових коштів, днів	Зменшення	125	127	136	2	9	11
Коефіцієнт оборотності запасів, оборотів	Збільшення	12,8	18,15	20,07	5,7	1,92	7,27
Тривалість одного обороту запасів, днів	Зменшення	20,73	18,03	14,24	-2,7	-3,79	-6,49
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	Зменшення	39,5	39,1	36,6	-0,4	-2,5	-2,9
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	Зменшення	7,78	7,55	5,34	-0,23	-2,21	-2,44

Продовження таблиці 2.8

Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	Збільшення	46,3	47,7	67,4	1,4	19,7	21,1
Коефіцієнт оборотності грошових коштів	Збільшення	58,3	201,5	96,6	143,2	-104,9	38,3
Тривалість одного обороту грошових коштів, днів	Зменшення	6,17	1,79	3,73	-4,38	1,94	-2,44

Показник оборотності власного капіталу – показник ділової активності, який демонструє ефективність управління власним капіталом компанії. Підвищення показника протягом періоду, яке видно у 2018 році, говорить про постійну оптимізацію роботи компанії. Період обороту власного капіталу збільшився на 6 днів у 2017 році, після чого залишався сталим.

Оборотність оборотних коштів – показник ділової активності, який вимірює ефективність використання оборотних активів підприємства. Показник 2016-2018 років має тенденцію зменшення і є негативною ознакою, адже свідчить про нестабільну роботу компанії щодо поліпшення політики управління оборотними активами. Також бачимо що показник «Коефіцієнт оборотності запасів, оборотів» має тенденцію збільшення, що також є негативним. Коефіцієнт оборотності запасів показує, скільки оборотів за рік зробили запаси, тобто скільки разів вони перенесли свою вартість на готові вироби. Збільшення його свідчить про відносне зменшення виробничих запасів і незавершеного виробництва або про збільшення попиту на готову продукцію. Показник має тенденцію збільшення, що є позитивним. Зниження значення показника «Тривалість одного обороту запасів» протягом періоду дослідження є позитивною тенденцією. Воно говорить про те, що менше коштів відволікається на формування запасів.

Період оборотності дебіторської заборгованості показує середнє число днів, необхідне для стягнення заборгованості. Показник з кожним роком

зменшується: чим менше цей показник, тим швидше дебіторська заборгованість перетворюється в кошти. Збільшення оборотності дебіторської заборгованості на ТДВ «Яготинському маслозаводі» має позитивну тенденцією для компанії підприємства. Також можемо зазначити, що показник «Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів» зменшувався протягом звітного періоду, а показник «Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів» навпаки збільшувався.

Коефіцієнт оборотності грошових коштів збільшився в 2017 році на 143,2 тис грн, а у 2018 році зменшився на 104,9 тис грн. Тривалість одного обороту грошових коштів, днів зменшився у 2017 році, а потім збільшився у 2018 році. У таблиці 2.9 наведено показники рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод»

Таблиця 2.9

Аналіз показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		
	2016	2017	2018	2016-2017	2017-2018	2018-2016
Рентабельність валового прибутку, %	23	25	27	2	2	4
Рентабельність операційного прибутку, %	10	9	11	-1	2	1
Маржа чистого прибутку, %	4	6	8	2	2	4
Рентабельність виробництва, %	12	14	15	2	1	3
Рентабельність активів, %	18	17	36	-1	19	18
Рентабельність капіталу, %	55	41	59	-14	18	4

Коефіцієнт рентабельності валового прибутку показує частку валового прибутку в обсязі продаж підприємства. Як ми бачимо показник зростає протягом 2016 – 2018 років. Чим вищий цей показник, тим краще, тому на підприємстві спостерігається позитивна динаміка за цим показником.

Коефіцієнт рентабельності операційного прибутку показує частку операційного прибутку в обсязі продажів, цей показник за звітні роки спав у 2017 році і зріс у 2018 році.

Маржа чистого прибутку – це показник прибутковості, який вказує на обсяг чистого прибутку (виручки компанії, за вирахуванням операційних витрат, відсотків, податків і іншого), який генерує кожна гривня продажів. Показник зростає, що свідчить про розвиток компанії.

Рентабельність активів показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Він незначно знизився у 2017 році, після чого зріс: чим вищий показник, тим більш ефективним є весь процес управління.

Рентабельність власного капіталу – показник, що вказує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожен гривню залучених власних коштів. Більш високі показники кращі, тому що вони демонструють відносне збільшення чистого прибутку. В таблиці видно, що показник зріс протягом 2016-2018 років.

2.3. Оцінка необоротних активів підприємства

Необоротні активи – це сукупність майнових цінностей, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності підприємства. Як правило, до них належать засоби тривалістю використання більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). До необоротних господарських засобів підприємства належать: основні засоби, капітальні інвестиції, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи.

Необоротні активи – це матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать установі і забезпечують її функціонування і термін корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року [6, с.146].

Необоротні активи відображають у балансі за статтями:

- нематеріальні активи – вартість прав користування природними ресурсами, промисловими зразками, знаками для товарів і послуг, місцем на товарній і фондовій біржі, вартість програмного забезпечення обчислювальної техніки, об'єктів промислової та інтелектуальної власності, ноу-хау, гудвілу, прав користування будинками, спорудами, внесених вкладів у статутний фонд, а також придбаних у процесі діяльності підприємства, вартість прав на здійснення окремих видів діяльності й оренду будівель (споруд, помешкань);

- незавершене будівництво – вартість незавершеного будівництва (включаючи устаткування для монтажу), що здійснюється для власних потреб підприємства, а також авансові платежі для фінансування такого будівництва;

- основні засоби – вартість власних і одержаних на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, що належать до складу основних засобів згідно з відповідними положеннями (стандартами). У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів;

- довгострокові фінансові інвестиції – фінансові інвестиції на період понад один рік, а також усі інвестиції, що не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент. У цій статті виокремлюють фінансові інвестиції, які згідно з відповідними положеннями (стандартами) обліковують методом участі в капіталі;

- довгострокова дебіторська заборгованість, яка включає заборгованість фізичних і юридичних осіб, що не виникає в процесі нормального операційного циклу і буде погашена після 12 місяців від дати балансу;

- відстрочені податкові активи – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою і податковою базами оцінки;

- інші необоротні активи – наводяться суми необоротних активів, що не можуть бути включені до наведених вище статей розділу «Необоротні активи» [6, с. 148].

Таким чином, термін корисної експлуатації є основним визначальним критерієм віднесення матеріальних і нематеріальних ресурсів до складу необоротних активів. Більшість установ самотійно визначає термін корисної експлуатації необоротних активів. Відбувається це, як правило, у момент їхнього придбання (зарахування на баланс) і надалі не переглядається.

До складу необоротних активів входять: земельні ділянки, капітальні витрати на поліпшення земель, будинки, споруди, передавальні пристрої, робочі силові машини і обладнання, транспортні засоби, інструменти, прилади, столовий, кухонний і господарський інвентар, обчислювальна техніка, робоча та продуктивна худоба, багаторічні насадження, музейні цінності, експонати зоопарків, виставок, бібліотечні фонди, знаряддя лову, спеціальні інструменти і спеціальні пристосування, білизна, постільні речі, одяг і взуття, тимчасові не титульні споруди, природні ресурси, інвентарна тара, матеріали довготривалого використання для наукових цілей, авторські і суміжні з ними права, права користування природними ресурсами, майном, об'єктами промислової власності, інші матеріальні і нематеріальні активи довготривалого використання.

Усі вони розділені на три групи:

- основні засоби;
- інші необоротні матеріальні активи;
- нематеріальні активи.

Незалежно від вартості:

а) не відносяться до основних засобів: знаряддя лову (трали, неводи, сіті і т. д.); бензомоторні пилки, сучкорізи, троси для сплаву; сезонні дороги, тимчасові відгалуження лісовозних доріг і тимчасові будівлі у лісі зі строком експлуатації до двох років (пересувні будиночки, котлопункти, пилкозаточувальні майстерні, бензозаправки і т. д.); спеціальні інструменти і

спеціальні пристосування (для серійного і масового виробництва певних виробів або для виготовлення індивідуальних замовлень); спеціальний одяг, спеціальне взуття, постільні речі; формений одяг, призначений для видачі працівникам установи; тимчасові нетитульні споруди, пристосування і пристрої, витрати на зведення яких включаються до собівартості будівельно-монтажних робіт; тара для зберігання товарно-матеріальних цінностей на складах або для здійснення технологічних процесів; предмети, призначені для видачі напрокат; молодняк тварин і тварини на відгодівлі, птиця, кролі, хутрові звірі, сім'ї бджіл;

б) відносяться до основних засобів: сільськогосподарські машини і знаряддя; будівельний механізований інструмент; робочі і продуктивні тварини; усі види засобів пересування, призначені для переміщення людей і вантажів; документація з типового проектування, а так само сценічно-постановочні засоби вартістю понад 10 гривень за одиницю (декорації, меблі і реквізит, бутафорія, театральні і національні костюми, головні убори, білизна, взуття, перуки).

Всі інші необоротні активи, що не увійшли ні до складу нематеріальних активів, ні до складу основних засобів можна сміливо відносити до складу другої групи (інші необоротні матеріальні активи) і відповідно відображати на рахунку.

За формою функціонування у процесі господарської діяльності підприємства необоротні активи поділяються на матеріальні, нематеріальні і фінансові. Матеріальні необоротні активи у балансі представлені основними засобами і незавершеним будівництвом. Нематеріальні активи охоплюють права на об'єкти інтелектуальної власності, патенти, ліцензії, торгові знаки, знаки обслуговування та ін. Фінансові необоротні активи представлені у балансі довгостроковими фінансовими інвестиціями, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент і обліковуються методом участі в капіталі.

Під час аналізу необоротних активів за даними фінансової звітності необхідно дати оцінку змінам в їх обсязі і структурі, вивчити стан та ефективність використання. При цьому значну увагу приділяють основним засобам, які становлять основу матеріально-технічної бази будь-якого підприємства. У фінансовому аналізі і менеджменті основні засоби розглядають як об'єкт вкладання капіталу, а тому їх називають основним капіталом, а у податковому законодавстві – основними фондами.

В таблиці 2.10 наведено інформацію про основні засоби «Яготинського маслозаводу» за 2016-2018 роки.

Таблиця 2.10

**Інформація про основні засоби «Яготинського маслозаводу» за
2016-2018 роки**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		
	2016	2017	2018	2016-2017	2017-2018	2018-2016
1. Виробничого призначення	175456	216956	288984	41500	72028	113528
- будівлі та споруди	47878	58482	69176	10604	10694	21298
- машини та обладнання	122511	141507	177766	18996	36259	55255
- транспортні засоби	805	860	1623	55	763	818
- земельні ділянки	0	0	0	0	0	0
- інші	4262	16107	40419	11845	24312	36157
2. Невиробничого призначення	0	0	0	0	0	0
Усього	175456	216956	288984	41500	72028	113528

Проглянувши інформацію про основні засоби підприємства, можемо побачити, що амортизація основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу. Строки корисного використання встановлюються для кожного об'єкта основних засобів окремо. Середні строки корисного використання для груп основних засобів становлять: будинки та споруди – 15 років; машини та обладнання – 10 років; транспортні засоби – 9 років; інші основні засоби – 5 років. Первісна вартість основних засобів на кінець звітного періоду: 497008 тис. грн, ступінь зносу основних засобів:

41,86%, ступінь використання основних засобів 100%, сума нарахованого зносу 208024 тис. грн. Суттєвих змін у вартості основних засобів немає. Обмежень на використання майна емітента немає.

В таблиці 2.11 наведено коефіцієнтний аналіз майнового стану ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016-2018 роки

Таблиця 2.11

Аналіз технічного стану основних засобів підприємства за 2016-2018 роки

Показник	Роки		Абсолютне відхилення			
	2016	2017	2018	2017-2016	2018-2017	2018-2016
Коефіцієнт оновлення основних засобів	1,21	1,22	1,28	0,01	0,06	0,07
Коефіцієнт мобільності активів	2,86	2,27	2,33	-0,59	1,03	0,81
Частка основних засобів в активах	0,45	0,41	0,41	-0,04	0	-0,53
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,45	0,44	0,42	-0,01	-0,02	-0,03
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,55	0,56	0,58	0,01	0,02	0,03
Фондовіддача	9,01	10,54	12,66	1,53	2,12	3,65
Фондомісткість	0,11	0,09	0,08	-0,02	-0,01	-0,03

Коефіцієнт оновлення основних засобів визначає частку від наявних на кінець звітного періоду основних засобів, яка складає нові основні засоби. На підприємстві коефіцієнт збільшується протягом звітних років, що має позитивну динаміку.

Висока мобільність говорить про те, що компанія зможе змінити структуру активів протягом короткого періоду час. Однак нормативного значення для цього показника не існує, для визначення норми, треба порівнювати цей показник з показниками компаній-конкурентів. Для Яготинського маслозаводу цей показник зменшився, а потім збільшився і став більшим, ніж у 2016 році.

Значення показника «Частка основних засобів в активах» відображає, яку частку фінансових коштів компанії відволікають основні засоби. Нормативне значення для коефіцієнту зносу основних засобів $< 0,5$, цей показник за звітні роки лежить у межах норми.

Коефіцієнт придатності основних засобів збільшується з кожним роком, що позитивно оцінюється.

Фондовіддача – показник ділової активності компанії, який демонструє ефективність використання основних засобів підприємства. Значення показника говорить про те, скільки продукції вироблено та скільки надано послуг на кожну гривню фінансових ресурсів вкладену в основні засоби. З кожним роком значення цього показника підвищується.

Фондомісткість показник обернений до показника «Фондовіддача». Він відображає величину вартості основних фондів, що припадає на одиницю продукції, випущену підприємством.

В таблиці 2.12 наведено структуру основних засобів підприємства.

Таблиця 2.12

**Структура основних засобів підприємства ТДВ «Яготинський
маслозавод» за 2016-2018 роки**

Найменування основних засобів	Роки			Питома вага		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
1.Виробничого призначення	175456	216956	288984	100,00	100,00	100,00
будівлі та споруди	47878	58482	69176	27,29	26,96	23,94
машини та обладнання	122511	141507	177766	69,82	65,22	61,51
транспортні засоби	805	860	1623	0,46	0,40	0,56
земельні ділянки	0	0	0	0,00	0,00	0,00
інші	4262	16107	40419	2,43	7,42	13,99
2. Невиробничого призначення	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Усього	175456	216956	288984	100,00	100,00	100,00

Як свідчать дані таблиці 2.12 у ТДВ «Яготинський маслозавод» відсутні основні засоби невикористаного призначення.

Щодо засобів виробничого призначення, їх питома вага від усіх основних засобів становить 100%.

Найбільшу частку оборотних активів виробничого призначення становлять машини та обладнання: у 2016 році становили 69,8% , у 2017 та 2018 роках 65% і 61% відповідно.

Будівлі та споруди також займають значну частину основних засобів виробничого призначення – у 2016 році становили 27% , 26% та 23% у 2017 та 2018 роках.

Інші основні засоби займають найменшу частку, але з кожним звітним роком їх кількість у структурі основних засобів виробничого призначення зростає.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Шляхи удосконалення фінансування необоротних активів підприємства

Удосконалення оборотних активів займає важливе місце у діяльності кожного підприємства. Стратегія фінансування оборотних активів значною мірою залежить від вибору джерел покриття змінної частини оборотних активів.

Метою стратегії фінансування оборотних активів є вибір оптимального рівня і раціональної структури оборотних активів з урахуванням специфіки діяльності кожного підприємства.

Виходячи із поставленої мети керівник підприємства повинен зосередити увагу на таких завданнях:

- 1) провести аналіз використання оборотних активів за минулий період;
- 2) визначити ризик неплатоспроможності покупців, розрахувати прогнозне значення резерву щодо сумнівних боргів;
- 3) вибрати оптимальне співвідношення між грошовими коштами і вкладеннями в короткострокові цінні папери;
- 4) визначити розмір і структуру джерел фінансування оборотних активів;
- 5) розробити стратегію фінансування оборотних активів.

В економічній літературі щодо шляхів удосконалення фінансування необоротних активів підприємства досліджується декілька моделей фінансування необоротних активів: ідеальна, агресивна, консервативна і компромісна [16, с. 148].

Сутність ідеальної визначається рівністю поточних активів і поточних зобов'язань. Стратегія ідеальної моделі полягає в тому, що довгострокові

пасиви встановлюються на рівні необоротних активів, тобто ця модель має такий вигляд:

$$\text{ДП} = \text{НА}, \quad (3.1)$$

де ДП – довгострокові пасиви; НА – необоротні активи.

Схематично ідеальну модель можна показати у такий спосіб:

Необоротні активи	Власний капітал
	Довгострокові зобов'язання
Оборотні активи	Поточні зобов'язання

Рис. 3.1. Ідеальна модель фінансування оборотних активів

Сутність цієї моделі полягає в тому, що довгострокові пасиви (власні кошти: капітал і нерозподілений прибуток та запозичені: довгострокові кредити банку та інші довгострокові позики) встановлюються на рівні необоротних активів (нематеріальні активи, основні засоби, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи), а поточні активи – на рівні поточних пасивів. Робочий капітал у цій моделі дорівнює нулю. Така модель є ризиковою, тому у реальному житті практично не застосовується. Наприклад, при такій моделі, коли треба розрахуватися із всіма кредиторами одночасно за несприятливих умов господарювання, підприємство може опинитися перед необхідністю продажу частини основних засобів для покриття поточної кредиторської заборгованості.

Агресивна модель фінансування поточних активів полягає в тому, що довгострокові пасиви є джерелом покриття необоротних активів та постійної частини поточних активів, тобто їх мінімуму, який необхідний для здійснення господарської діяльності. У цьому разі змінна частина поточних активів у повному обсязі покривається короткостроковою кредиторською заборгованістю. З позиції ліквідності ця стратегія також є ризикованою, оскільки в практичній діяльності обмежуватися лише мінімумом поточних активів неможливо.

Агресивна модель фінансування поточних активів має такий вигляд:

$$\text{ПЧ} = \text{НА} + \text{ПЧ} \quad (3.2)$$

де ПЧ — постійна частина оборотних активів (норматив оборотних коштів). Змінна частина оборотних активів повністю покривається за рахунок короткострокової заборгованості.

Схематично агресивну модель можна зобразити так (рис. 3.2):

Необоротні активи	Власний капітал
Постійна частина оборотних активів	Довгострокові зобов'язання
Змінна частина оборотних активів	Поточні зобов'язання

Рис. 3.2. Агресивна модель фінансування оборотних активів

Таку стратегію фінансування оборотних активів може дозволити собі підприємство, яке не має проблем з отриманням короткострокових кредитів або з комерційних кредитів постачальників.

За агресивної моделі фінансування оборотних активів робочий капітал дорівнює постійній частині оборотних активів.

Агресивна політика управління оборотними активами має такі ознаки:

- підприємство не ставить перед собою яких-небудь обмежень щодо збільшення оборотних активів;
- підприємство накопичує запаси сировини, матеріалів, готової продукції, збільшує дебіторську заборгованість і тимчасово вільні залишки грошових коштів на поточному рахунку в комерційному банку.
- У результаті цього частка оборотних активів у загальному обсязі майна підприємства висока (більше 50 %), а період їх обертання тривалий (понад 90 днів).
- Агресивна політика здатна знизити ризик неплатоспроможності, але не може забезпечити високої рентабельності активів.
- Ознакою агресивної політики управління оборотними активами є також збільшення короткострокової заборгованості, а саме: значне

збільшення питомої ваги короткострокових кредитів комерційних банків (понад 50 %) у загальній сумі пасивів підприємства. За такої політики може також збільшитися ефект фінансового левериджу, якщо диференціал фінансового левериджу є позитивним.

- Консервативна модель фінансування оборотних активів передбачає, що змінна частина поточних активів також покривається довгостроковими пасивами.

- Як правило, консервативна модель застосовується на початкових стадіях діяльності підприємства за умови достатньої величини капіталу власників підприємства і доступності довгострокових кредитів для інвестиційного фінансування. У цьому разі короткострокової кредиторської заборгованості немає, відсутній ризик втрати ліквідності, тобто модель має штучний вигляд. У господарській діяльності такого не буває, щоб була відсутня кредиторська заборгованість.

Консервативна модель фінансування оборотних активів має такий вигляд:

$$\text{ДП} = \text{НА} + \text{ПЧ} + \text{ЗЧ} \quad (3.3)$$

де ЗЧ — змінна частина поточних активів.

Схематично консервативну модель фінансування оборотних активів можна зобразити так:

Необоротні активи	Власний капітал
Постійна частина оборотних активів	Довгострокові зобов'язання
Змінна частина оборотних активів	

Рис.3.3. Консервативна модель фінансування оборотних активів

Наведений рисунок показує, що довгострокові пасиви (власний капітал + довгострокові зобов'язання) дорівнює довгостроковим активам (необоротні

активи + постійна частина оборотних активів + змінна частина оборотних активів). При цьому робочий капітал дорівнює сумі оборотних активів.

Консервативна політика управління оборотними активами забезпечує високу рентабельність активів, але має ризик неплатоспроможності через непередбачені зміни ситуації на товарному і фінансовому ринках.

Характерними ознаками консервативної політики управління оборотними активами є те, що підприємство стримує збільшення поточних активів і прагне зробити їх мінімальними.

У результаті цього питома вага оборотних активів у загальній вартості майна незначна (30 % і менше), а період їх обороту відносно незначний.

Таку політику підприємство проводить в умовах достатньо визначеної ситуації, коли обсяг реалізації продукції, строки надходження грошових коштів та платежів за зобов'язаннями, необхідний запас матеріальних цінностей та строки їх поставок заздалегідь відомі або за жорсткої економії всіх видів ресурсів.

Ознакою консервативної політики управління оборотними активами є відсутність або низький рівень короткострокових кредитів банку у загальній валюті банку. У цьому випадку необоротні й оборотні активи покриваються тільки власними коштами та довгостроковими зобов'язаннями.

Компромісна модель фінансування оборотних активів найбільш реальна. Сутність її полягає в тому, що необоротні активи, постійна частина поточних активів і приблизно половина змінної частини поточних активів покриваються довгостроковими пасивами. При цьому робочий капітал визначається як різниця між довгостроковими пасивами та необоротними активами.

За компромісної моделі в окремі періоди господарської діяльності підприємство може мати надмірні поточні активи, що негативно впливає на розмір прибутку.

Водночас це дає можливість підтримувати ліквідність балансу підприємства на відповідному рівні.

Компромісна модель фінансування оборотних активів має такий вигляд:

$$\text{ДП} = \text{НА} + \text{ПЧ} + 0,53\text{Ч} \quad (3.4)$$

Схематично компромісну модель фінансування оборотних активів можна зобразити так:

Необоротні активи	Власний капітал
Постійна частина оборотних активів	Довгострокові зобов'язання
0,5 змінної частини оборотних активів	Поточні зобов'язання

Рис. 3.4. Компромісна модель фінансування оборотних активів

Для компромісної політики управління оборотними активами характерний середній рівень рентабельності та оборотності оборотних активів.

Ознакою компромісної політики управління оборотними активами є помірна питома вага короткострокових кредитів банку. Цій моделі управління оборотними активами може відповідати будь-яка модель управління короткостроковими зобов'язаннями.

Отже, можна зробити висновок, що з погляду оптимізації прибутковості і ризику оптимальною є компромісна стратегія фінансування оборотних активів. Ця стратегія оптимально поєднує рівень прибутковості і середній рівень ризику, забезпечує достатньо високий рівень фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Проте виходячи з пріоритетності цілей фінансово-господарської діяльності підприємства на окремих стадіях його розвитку оптимальною може стати інша стратегія фінансування. Взагалі, вибираючи стратегію фінансування, необхідно знайти бажане співвідношення між рівнем рентабельності і використання власного капіталу та рівнем ризику зниження фінансової стійкості підприємства, яка оцінюється величиною його робочого капіталу [16, с. 201].

3.2. Оцінка узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів

Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну [2, с. 218].

Для забезпечення відтворення основних виробничих засобів важливе значення має вивчення їхнього стану та використання, що є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства.

Показники стану й ефективності використання основних засобів можна об'єднати в три групи, які характеризують:

- 1) забезпечення підприємства основними засобами;
- 2) стан основних засобів;
- 3) ефективність використання основних засобів.

До показників, які характеризують забезпеченість підприємства основними засобами, належать: фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства, які розраховані у розділі 2 роботи.

Фондомісткість є величиною зворотною до фондovіддачі. Цей показник дає можливість визначити вартість основних засобів на одну гривню виробленої продукції і характеризує забезпеченість підприємства основними засобами. За нормальних умов фондovіддача повинна мати тенденцію до збільшення, а фондомісткість – до зменшення.

Забезпеченість підприємства основними виробничими засобами визначається рівнем фондоозброєності праці. Останню розраховують як відношення вартості основних виробничих засобів до чисельності

працівників підприємства. Збільшення рівня фондоозброєності є позитивним фактором. Коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства визначається як відношення вартості основних виробничих засобів (за вирахуванням суми їхнього зносу) до вартості майна підприємства.

Якщо коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства сягає критичної позначки (0,2 – 0,3), то реальний виробничий потенціал підприємства буде низьким і треба терміново шукати кошти для виправлення ситуації.

Стан основних виробничих засобів характеризують через такі коефіцієнти: зносу основних засобів; придатності; оновлення; вибуття (приросту) основних засобів, які розраховані і проаналізовані у розділі 2 роботи.

Абсолютним показником ефективності використання основних засобів є сума прибутку на одну гривню основних засобів. До показників ефективності використання основних засобів можна також віднести показник питомої ваги активної частини основних засобів у їх загальній сумі.

При оцінці ефективності основних виробничих фондів підприємства розрізняють дві групи показників: узагальнюючі; конкретні.

До узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів відносять фондівдачу і рентабельності основних засобів, які дозволяють оцінити дві сторони економічної ефективності їх використання – кількісну і якісну. Однак кожен з них може підвищуватися або знижуватися на підприємстві за один і той же проміжок часу. Тому в процесі порівняльної оцінки ефективності використання основних засобів двох і більше підприємств або періодів виникають труднощі, адже окремі підприємства при достатньо високих показниках фондівдачі мають низькі показники рентабельності і навпаки. Усунути цей недолік дає можливість розрахунок інтегральних показників [1, с. 210].

Під фондovіддачею розуміють показник ефективності використання основних виробничих фондів, який характеризує обсяг виробленої підприємством продукції (послуг) у вартісних вимірниках одиницею основних виробничих фондів.

Під рентабельністю основних фондів розуміють показник ефективності використання основних фондів підприємства, який розраховується як відношення прибутку від основної виробничої та невиробничої діяльності підприємства до середньорічної вартості основних виробничих фондів.

Коефіцієнт введення основних виробничих фондів у виробництво (коефіцієнт оновлення) показує, на яку суму було введено фондів порівняно з їх вартістю на кінець підзвітного періоду.

Коефіцієнт вибуття основних виробничих фондів з виробництва показує, на яку суму були вилучені фонди порівняно з їх вартістю на початок підзвітного періоду.

Фінансування оновлення необоротних активів підприємства здійснюється за такими двома варіантами:

- використання власного капіталу підприємства;
- змішане фінансування за рахунок власного і позикового капіталу.

При виборі варіантів фінансування необоротних активів підприємства враховуються нижченаведені основні фактори:

- визначається достатність власних фінансових ресурсів для оновлення необоротних активів і забезпечення економічного розвитку підприємства в майбутньому періоді;
- розраховується вартість довгострокового фінансового кредиту в порівнянні з прибутком, що генерується оновлюваними видами необоротних активів;
- вивчається досягнуте співвідношення використання власного і позикового капіталу, що визначає рівень фінансової стійкості підприємства;
- оцінюється доступність довгострокового фінансового кредиту для підприємства.

Забезпечення процесу управління необоротними активами включає в собі оптимізацію структури необоротних активів, підвищення ефективності їх використання, а також створення необхідних умов для їх формування та вибір найбільш оптимальних джерел фінансування. Остання складова є дуже важливою у процесі управління необоротними активами, так як допомагає забезпечити стабільність фінансового стану підприємства, його платоспроможності та ліквідності. Тому, необхідним є дослідження саме джерел формування необоротних активів та їх вдосконалення.

Джерела формування необоротних активів можуть бути власні, залучені та запозичені. Для підприємств пріоритетним є фінансування необоротних активів в першу чергу за рахунок власних коштів, що сприяє збереженню фінансової стійкості, а в разі їх нестачі чи в інших випадках використовуються інші можливі джерела фінансування.

У таблиці 3.4 розглянемо джерела формування необоротних активів ТДВ «Яготинський маслозавод» за 2016-2018 роки

Таблиця 3.4

**Джерела формування необоротних активів ТДВ «Яготинський
маслозавод» за 2016-2018 роки**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		
	2016	2017	2018	2016-2017	2017-2018	2018-2016
Власний капітал	236508	400983	454715	164475	53732	218207
Довгострокові зобов'язання, тис. грн	207018	201670	163493	-5348	-38177	-43525
Поточні зобов'язання, тис. грн	260107	358304	599742	98197	241438	339635
Всього, тис. грн	703633	960957	1217950	257324	256993	514317

Як ми можемо побачити з даних таблиці, загальна сума необоротних активів на підприємстві за звітні роки збільшилась на 51431 тис грн, що має позитивну динаміку. Збільшення відбулось за рахунок таких показників, як «Власний капітал», збільшився на 164475 тис грн у 2017 році, та на 53732 тис грн у 2018 році. Довгострокові зобов'язання зменшились на 5348 тис грн

та 38177 тис грн у 2017 та 2018 роках відповідно, що безумовно має позитивну динаміку для досліджуваного підприємства. Поточні зобов'язання протягом років зростали, у 2017 році на 98197 тис грн, та у 2018 на 241438 тис грн.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємства необхідно, щоб необоротні активи фінансувалися за рахунок власних та довгострокових позикових коштів. Можливими є два варіанти стратегії оптимізації джерел формування необоротних активів, кожен з яких має дві стадії.

Стосовно першого варіанту стратегії, на першій стадії потрібно перевірити виконання умови, згідно з якою необоротні активи мають фінансуватися виключно за рахунок власного та довгострокового позикового капіталу. У разі невиконання цієї умови необхідно привести сформовані джерела відповідно до цієї умови. На другій стадії джерела порівнюються зі сформованою вже на підприємстві оптимальною структурою капіталу, яка приймається за цільову за певним критерієм, у відповідність до якої необхідно привести джерела фінансування.

Перша стадія другої стратегії аналогічна першій стратегії. При цьому на другій стадії відбувається пошук загальної оптимальної структури, враховуючи існуючу структуру джерел фінансування і структуру капіталу. З огляду на вищезазначені стратегії формування необоротних активів, на нашу думку, повинно поєднуватися із забезпеченням нормальної фінансової стійкості підприємства, оскільки абсолютна фінансова стійкість обмежує можливість залучення зовнішніх джерел коштів, а за інших типів фінансового стану підприємство стає неплатоспроможним.

Виходячи з вартості необоротних активів і запасів та приймаючи наявну вартість довгострокового позикового капіталу ТДВ «Яготиского маслозаводу», визначимо необхідну суму власного капіталу для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Для цього припустимо, що

$$BK + ДЗ - НА - З = 0. \quad (3.5)$$

Тоді $ВК = НА + З - ДЗ = 1217950 + 111350 - 163493 = 1165807$ тис. грн.

При цьому виконуються такі умови фінансової стійкості:

$ВК - НА - З = 1165807 - 1217950 - 163493 = -215636$ тис. грн;

$(ВК + ДЗ) - НА - З = (1165807 + 163493) - 1217950 - 163493 = -52143$ тис. грн;

$(ВК + ДЗ + ККБ) - НА - З = (1165807 + 163493 + 154819) - 1217950 - 163493 = 102676$ тис. грн.,

де $ВК$ – власний капітал, $ДЗ$ – довгострокові зобов'язання, $ККБ$ – короткострокові кредити банків, $З$ – запаси.

Таким чином, маємо нормальну фінансову стійкість підприємства, якій задовольняють умови: $ВОЗ < 0$, $ВДД = 0$, $ОД > 0$.

Отже, бачимо, що у разі збільшення величини власного капіталу підприємства до 1165807 тис. грн, усі відносні показники фінансової стійкості, при розрахунку яких береться до уваги вартість необоротних активів, не порушують встановлених для них нормативів.

Виходячи з цього, оптимальною буде структура джерел формування необоротних активів, при якій поєднується застосування власного і довгострокового позикового капіталу із переважанням першого. Базуючись на проведених розрахунках, можемо запропонувати наступну структуру:

а) частка довгострокового позикового капіталу у фінансуванні необоротних активів $= 163493 / 1217950 \times 100 \% = 13,4\%$;

б) частка власного капіталу у фінансуванні необоротних активів підприємства $= (1217950 - 163493) / 1217950 \times 100 \% = 86,6 \%$.

Для того, щоб отримати оптимальну структуру капіталу для фінансування необоротних активів підприємства, визначимо можливі напрями підвищення стабільності джерел їх формування.

В процесі аналізу джерел формування необоротних активів підприємства було виявлено, що для їх фінансування залучається власний капітал, а також довгостроковий і короткостроковий капітал. Така структура джерел фінансування не відповідає вимогам стабільності, оскільки присутнім є високий рівень ризику фінансової стійкості і платоспроможності. Виходячи

з цього, першочергового значення набуває скорочення частки короткострокового позикового капіталу та збільшення частки власного і довгострокового позикового капіталу, що використовуються для формування необоротних активів. Зростання вартості власного капіталу можливе за рахунок збільшення статутного капіталу, додаткового та іншого додаткового капіталу, а саме за рахунок отримання від реалізації випущених акцій, дооцінки необоротних активів, безоплатного отримання необоротних активів від інших юридичних та фізичних осіб.

Вагомим джерелом збільшення власного капіталу є зростання нерозподіленого прибутку підприємства, що впродовж останніх років показує негативну тенденцію, що вилилася у збитковість та нерентабельність діяльності.

Щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, треба шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації.

У процесі виявлення джерел збільшення прибутку виділяють три етапи:

- 1) аналітичний – на цьому етапі виявляють і кількісно оцінюють резерви;
- 2) організаційний – розробка комплексу організаційних, економічних, соціальних заходів, які мають забезпечити використання виявлених резервів;
- 3) функціональний – практична реалізація заходів та здійснення контролю за їх виконанням .

Основними джерелами збільшення прибутку ТДВ «Яготинський маслозавод» є збільшення обсягу випуску та реалізації продукції (робіт, послуг); зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції; економія і раціональне використання коштів на оплату праці робітників та службовців; запровадження досягнень науково-технічного прогресу, що дозволяють підвищити продуктивність праці.

Що стосується позикового капіталу, то його використання для фінансування необоротних активів підприємства повинно обмежуватись лише довгостроковим капіталом, який повністю сформований довгостроковими кредитами банків.

Залучення позикових коштів є зручним способом негайного вирішення фінансових проблем підприємства, але, водночас, це велика загроза для його фінансової стійкості та незалежності. Саме тому для забезпечення стабільності джерел формування необоротних активів варто використовувати лише довгостроковий позиковий капітал, однак альтернативою застосуванню кредитів має стати пошук шляхів приросту власних коштів підприємства.

За ситуації, що склалася на підприємстві відмовитися від використання банківських кредитів неможливо, проте виявлений раніше кризовий стан фінансової стійкості ТДВ «Яготинський маслозавод» свідчить про існуючу потребу у нарощенні власних коштів, які б забезпечили формування необоротних активів, а також дозволили б поліпшити стан фінансової стійкості і платоспроможності підприємства.

3.3. Управління фінансуванням та оновленням необоротних активів

Сформовані на початку господарської діяльності підприємства необоротні активи потребують постійного управління ними. Метою управління необоротними активами є визначення форм і методів фінансового управління необоротними активами підприємства в процесі здійснення різних фінансових операцій та оптимального їх розміру. Основними завданнями управління необоротними активами є [21]:

- визначення можливих форм оновлення основних виробничих засобів на простій та розширеній основі;
- визначення потреби в необоротних активах для збільшення обсягів виробництва;

- забезпечення ефективного використання раніше сформованих та нововведених основних засобів та нематеріальних активів;
- формування необхідних фінансових ресурсів для відтворення необоротних активів та оптимізація їх структури. Фінансування оновлення необоротних активів підприємства здійснюється за такими двома варіантами: використання власного капіталу підприємства; змішане фінансування за рахунок власного і позикового капіталу.

При виборі варіантів фінансування необоротних активів підприємства враховуються нижченаведені основні фактори:

- визначається достатність власних фінансових ресурсів для оновлення необоротних активів і забезпечення економічного розвитку підприємства в майбутньому періоді;
- розраховується вартість довгострокового фінансового кредиту в порівнянні з прибутком, що генерується оновлюваними видами необоротних активів;
- вивчається досягнуте співвідношення використання власного і позикового капіталу, що визначає рівень фінансової стійкості підприємства;
- оцінюється доступність довгострокового фінансового кредиту для підприємства.

Переважає частина необоротних активів функціонує в процесі операційної діяльності. Необоротні операційні активи в процесі виробництва проходять такі основні стадії.

На першій стадії придбання підприємством необоротні активи в процесі використання переносять частину своєї вартості на готову продукцію шляхом нарахування амортизаційних відрахувань.

На другій стадії в процесі реалізації продукції накопичується сума амортизаційних відрахувань.

На третій стадії накопичена сума амортизації спрямовується на відтворення й оновлення основних засобів.

Політика управління операційними необоротними активами підприємства формується за такими етапами.

На першому етапі здійснюється аналіз операційних необоротних активів підприємства в минулому періоді. Зокрема, аналізується склад, структура необоротних активів, їх придатність до використання, інтенсивність оновлення та ефективність використання. З цією метою визначаються такі показники [3].

Коефіцієнт участі операційних необоротних активів у загальній сумі активів підприємства – розрахунок цього показника здійснюється за формулою:

$$K_u = \overline{BAC} / (\overline{BAC} + \overline{OAc}) = 238301 / (238301 + 593994) = 0,29 \quad (3.5)$$

де K_u – коефіцієнт участі операційних необоротних активів у загальній сумі активів підприємства;

BAC – середня вартість операційних необоротних активів підприємства в минулому періоді;

OAc – середня сума оборотних активів підприємства в минулому періоді.

Визначений коефіцієнт розраховується в динаміці. Якщо значення цього коефіцієнта збільшується, то це позитивно характеризує роботу підприємства, якщо навпаки — негативно. При цьому необхідно врахувати зміну активної частини основних засобів у загальній сумі необоротних активів. Тобто коефіцієнт участі операційних необоротних активів у загальній сумі активів вважається задовільним за умови зростання в динаміці питомої ваги активної частини основних засобів у загальній сумі необоротних активів.

Коефіцієнт зносу операційних необоротних, активів:

$$K_z = \frac{Z_k}{BAC} = 170747 / 238301 = 0,72 \quad (3.6)$$

де K_z – коефіцієнт зносу операційних необоротних активів;

Z_k – сума зносу операційних необоротних активів на кінець звітнього періоду.

Коефіцієнт придатності операційних необоротних активів:

$$K_{\text{п}} = \frac{BA_{\text{з}}}{BA_{\text{п}}} = 214122 / 384869 = 0,56 \quad (3.7)$$

де $K_{\text{п}}$ – коефіцієнт придатності операційних необоротних активів;
 $BA_{\text{з}}$ – залишкова вартість операційних необоротних активів;
 $BA_{\text{п}}$ – первісна вартість операційних необоротних активів.

Цей коефіцієнт визначається в динаміці. Його зростання позитивно характеризує роботу підприємства, а зменшення, навпаки, — негативно.

Період обороту операційних необоротних активів:

$$P_{\text{о}} = \overline{BA_{\text{с}}} / Z_{\text{к}} = 238301 / 170747 = 1,4 \quad (3.8)$$

де $P_{\text{о}}$ — період обороту операційних необоротних активів.

Коефіцієнт рентабельності операційних необоротних активів:

$$K_{\text{р}} = \frac{P_{\text{ч}}}{BA_{\text{с}}} = 129631 / 238301 = 0,54 \quad (3.9)$$

де $K_{\text{р}}$ – коефіцієнт рентабельності операційних необоротних активів;

$P_{\text{ч}}$ – чистий прибуток підприємства [17, с. 112].

Коефіцієнт участі операційних необоротних активів у загальній сумі активів підприємства дорівнює 0,29. Позитивним є збільшення показника.

Коефіцієнт зносу операційних необоротних, активів за звітний рік дорівнює 0,72. Визначений коефіцієнт розраховується в динаміці. Якщо при порівнянні зазначення цього коефіцієнта збільшується, то це позитивно характеризує роботу підприємства, якщо навпаки – негативно.

Коефіцієнт придатності операційних необоротних активів дорівнює 0,56, зростання цього показника в динаміці позитивно характеризує роботу підприємства, а зменшення, навпаки – негативно.

Період обороту операційних необоротних активів дорівнює 1,4 за звітний період. Коефіцієнт рентабельності операційних необоротних активів за звітний рік дорівнює 0,54 і розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до коефіцієнту рентабельності операційних необоротних активів.

ВИСНОВКИ

1. У роботі дано визначення поняттю фінансування необоротних активів підприємства. Необоротні активи – це довгострокові активи, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності підприємства. Зазвичай це засоби, які використовуються більше року або більше одного операційного циклу, за умови, якщо він триває більше одного року.

2. Обґрунтовано складові необоротних активів підприємства, які в процесі використання і дослідження поділяються за різними ознаками, найпоширенішими із яких є функціональний розподіл, характер обслуговування окремих видів діяльності підприємства, характер володіння та форми застави.

3. Досліджено джерела і порядок фінансування необоротних активів підприємства. Важлива роль при фінансуванні необоротних активів належить джерелам, які досліджуються за критерієм власності – це позичені, власні і залучені. Такий поділ джерел фінансування необоротних активів підприємства дозволяє більш точно визначити походження цих джерел, а також умови доступу до них. Для підприємств пріоритетним є фінансування необоротних активів в першу чергу за рахунок власних коштів, що сприяє збереженню фінансової стійкості, а в разі їх нестачі чи в інших випадках використовуються інші можливі джерела фінансування.

4. Проведено організаційно-економічну характеристику ТДВ «Яготинський маслозавод». Обране підприємство є одним з найбільших виробників молочної продукції в Україні. На даний момент тут працює понад 900 людей та виготовляється багато різноманітної якісної продукції. ТДВ «Яготинський маслозавод» був введений в експлуатацію в червні 1956 року, та став одним з найбільших молочних заводів у регіоні. На заводі встановлено сучасне високотехнологічне обладнання закритого циклу від світових виробників, яке виключає безпосереднє втручання людини в

виробничий процес, починаючи від забору сировини і закінчуючи фасуванням готової продукції.

5. У роботі проведено аналіз фінансовго стану обраного підприємства. Під фінансовим станом розуміють здатність підприємства фінансувати свою діяльність. У роботі проаналізовано показники платоспроможності та ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та показники рентабельності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод». На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що підприємство забезпечене фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, платоспроможністю, фінансовою стійкістю, має достатній рівень фінансових взаємовідносин з іншими юридичними та фізичними особами.

6. Проаналізовано необоротні активи підприємства, якими є матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать підприємству і забезпечують його функціонування. За даними фінансової звітності оцінено зміни в обсязі і структурі необоротних активів, досліджено ефективність їх використання. Значна увага приділяється основним засобам, які становлять основу матеріально-технічної бази підприємства і розглядаються як об'єкт вкладання капіталу. На підприємстві існують оборотні активи тільки виробничого призначення, найбільшу частку яких (65% у 2018 році) становлять машини та обладнання.

7. Досліджено шляхи удосконалення фінансування необоротних активів підприємства. Розглянуто чотири моделі фінансування необоротних активів: ідеальна, агресивна, консервативна і компромісна. Метою стратегії фінансування оборотних активів є вибір оптимального рівня і раціональної структури оборотних активів з урахуванням специфіки діяльності кожного підприємства.

8. Проведено оцінку узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів. Показники стану й ефективності використання основних засобів при дослідженні були об'єднані в три групи,

які характеризують забезпечення підприємства основними засобами, стан основних засобів та ефективність використання основних засобів. У роботі розглянуті джерела формування необоротних активів. Для забезпечення фінансової стійкості підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» необхідно, щоб необоротні активи фінансувалися за рахунок власних та довгострокових позикових коштів.

9. Проведено характеристику управління фінансуванням та оновленням необоротних активів. Метою управління необоротними активами є визначення форм і методів їх фінансового управління в процесі здійснення різних фінансових операцій. Переважна частина необоротних активів функціонує в процесі операційної діяльності. У роботі розраховані такі показники як коефіцієнт участі операційних необоротних активів у загальній сумі активів підприємства, коефіцієнт придатності операційних необоротних активів, період обороту операційних необоротних активів, коефіцієнт рентабельності операційних необоротних активів, що свідчить про стабільну діяльність підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: підручник. – Київ, 2014. – 320 с.
2. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник. –К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 400с.
3. Види необоротних активів організації. Відмінність оборотних і необоротних активів: [Електронний ресурс] – режим доступу:<https://dospelican.ru/uk/vidy-vneoborotnyh-aktivov-organizacii-otlichie-oborotnyh-i/>
4. Вісник – офіційне видання державної фіскальної служби «Інвестиційна нерухомість»: [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100009628-pbo-32-investitsiyna-nerukhomist>
5. Вітлінський В.В. Моделювання економіки: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003. – 408 с.
6. Голова С.В. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: навч. -практ. посібник /– Дн.: Баланс-клуб, 2016. – 234 с.
7. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік. 2-е вид., перероб. і доп. Навч. посіб. / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 424 с.
8. Закон України №346-IV. Господарський Кодекс України, 16 січня 2003 року
9. Закон України від 26.01.2001 № 49/121: Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватиза - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>
10. Закон України : Про інвестиційну діяльність від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

11. Інтернет-сторінка Державної служби статистики України.
[Електронний ресурс] – режим доступу: URL://www.ukrstat.gov.ua
12. Інтернет-сторінка SMIDA. URL: [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://smida.gov.ua>
13. Інтернет-сторінка ТДВ «Яготинський маслозавод».
14. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Київ: Знання, 2008. – 483 с.
15. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.
16. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. — К.: КНЕУ, 2005. — 534 с. 2005
17. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. – К. Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
18. Річна інформація емітента цінних паперів за 2016-2018 роки ТДВ «Яготинський маслозавод», адреса електронної пошти URL: v.korolyuk@milkalliance.com.ua
19. Серединська В. М. Економічний аналіз: навч. посібник / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р. В. Федорович; за ред. Р. В. Федоровича. – Тернопіль: Астон, 2010. – 416 с
20. Стратегія фінансування оборотних активів [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://studopedia.org/4-175126.html>
21. Управління необоротними активами [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://studopedia.org/4-175127.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	499	2498	0
первісна вартість	1001	2447	4587	0
накопичена амортизація	1002	1948	2089	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	364	336	0
Основні засоби:	1010	175456	214122	0
первісна вартість	1011	320012	384869	0
знос	1012	144556	170747	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0

первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	6102	77225	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізичні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	182421	294181	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	104155	122105	0
Виробничі запаси	1101	56680	51510	0
Незавершене виробництво	1102	3885	4279	0
Готова продукція	1103	42338	64448	0
Товари	1104	1252	1868	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	212497	285378	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3675	8154	0
з бюджетом	1135	951	24	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	902	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	151493	233296	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5351	418	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	34704	13430	0
Готівка	1166	396	14	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	419	884	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	7967	3087	0
Усього за розділом II	1195	521212	666776	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	703633	960957	0

Додаток Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	періоду на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (паівовий) капітал	1400	3797	3797	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	232711	397186	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Видучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	236508	400983	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	207018	201670	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0

Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	207018	201670	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	75964	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	72125	116092	0
за розрахунками з бюджетом	1620	11435	11153	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	8733	0
за розрахунками зі страхування	1625	551	841	0
за розрахунками з оплати праці	1630	2047	2918	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	601	594	0
із внутрішніх розрахунків	1645	162248	124334	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	4969	5976	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	6131	20432	0
Усього за розділом III	1695	260107	358304	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	703633	960957	0

Додаток В

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2017 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2706103	2024684
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2052854)	(1521831)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	653249	502853
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3220	4568
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(22668)	(18457)
Витрати на збут	2150	(363425)	(268928)
Інші операційні витрати	2180	(10940)	(13132)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	259436	206904
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3382	4289
Інші доходи	2240	619	792
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(62046)	(53774)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(688)	(152)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	200703	158059
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	36180	28428
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	164523	129631
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	164523	129631

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	1763122	1409205
Витрати на оплату праці	2505	74980	61650
Відрахування на соціальні заходи	2510	16408	13480
Амортизація	2515	27668	26299
Інші операційні витрати	2520	343904	253166
Разом	2550	2226082	1763800

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	361592	361592
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	361592	361592
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Г

Середня кількість працівників: 020
 Одиниця виміру: тис. грн.
 Адреса 07700 Київська область, Яготинський р-н м. Яготин вул. Шевченка,
 буд. 213, т. (04575) 5-59-88

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на "31" грудня 2018 р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	--	--
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	216956	288984
первісна вартість	1011	389792	497008
знос	1012	172836	208024
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--
інші фінансові інвестиції	1035	77225	77225
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	--
Відстрочені податкові активи	1045	--	--
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	294181	366209
II. Оборотні активи	1100	122105	111350
Запаси			
Виробничі запаси	1101	51510	70728
Незавершене виробництво	1102	4279	6042
Готова продукція	1103	64448	30856
Товари	1104	1868	3724
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	285378	315882
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8154	8745
з бюджетом	1135	24	37
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	233296	380464
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	418	913
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	13430	33152
Готівка	1166	14	23
Витрати майбутніх періодів	1170	884	187
Інші оборотні активи	1190	3087	1011

Додаток Д

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3797	3797
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	--	--
Резервний капітал	1415	--	--
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	397186	450918
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	400983	454715
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	201670	163493
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	201670	163493
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	75964	154819
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	116092	155939
розрахунками з бюджетом	1620	11153	13066
у тому числі з податку на прибуток	1621	8733	9087
розрахунками зі страхування	1625	841	1266
розрахунками з оплати праці	1630	2918	4645
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	594	1789
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	124334	215919
Поточні забезпечення	1660	5976	9567
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	20432	42732
Усього за розділом III	1695	358304	599742
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	960957	1217950

Генеральний директор

(підпис)

Сіренко Олександр Олександрович

Головний бухгалтер

(підпис)

Каплій Оксана Олександрівна

Додаток Е

Ідентифікатор звітності з додатоковою відповідальністю
«Яготинський маслозавод»

№ 1-2018/2

1801003

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік**

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3201672	2706103
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2342351)	(2052854)
Валовий: прибуток	2090	859321	653249
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	5034	3220
Адміністративні витрати	2130	(26531)	(22668)
Витрати на збут	2150	(446501)	(363425)
Інші операційні витрати	2180	(23454)	(10940)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	367869	259436
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	5477	3382
Інші доходи	2240	116	619
Фінансові витрати	2250	(62482)	(62046)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(1421)	(688)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	309559	200703
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-55827	-36180
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	253732	164523
збиток	2355	(--)	(--)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	253732	164523